

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

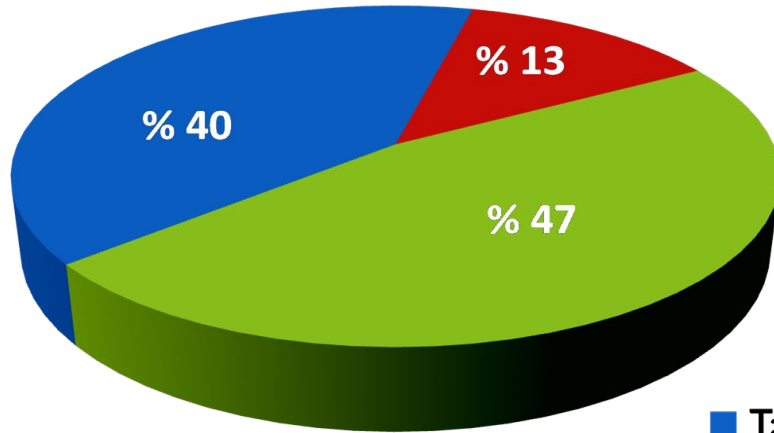
COĞRAFYA 12

**YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
1.DÖNEM 2.YAZILI**

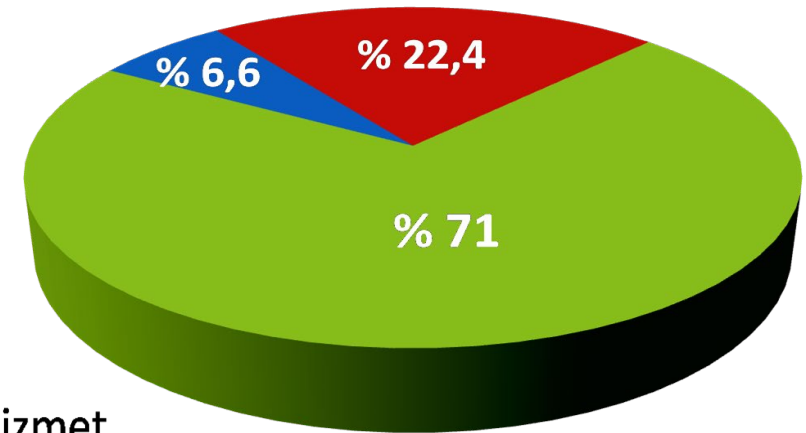
Soru 1

1923 ve 2020 yıllarına ait Türkiye’de ekonomik sektörlerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki paylarının verildiği grafikleri açıklayınız.

Türkiye’de ekonomik sektörlerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki oranları (1923)

Türkiye’de ekonomik sektörlerin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki oranları (2020)

■ Tarım ■ Sanayi ■ Hizmet

Soru 2

Hizmet sektörü ile ilgili doğru bilgileri, yanındaki alana (✓) işareti ile belirtiniz.

- Hizmet sektörünün tüm gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ön plana çıkmasında gelişen teknolojiyle birlikte insan ihtiyaçlarının artması etkili olmuştur.
- Türkiye’de Cumhuriyet’in ilk yıllarında hizmet sektörünün ülke ekonomisindeki payı % 70’den fazladır.
- Hizmet sektörü, bankacılıktan eğitime, sağlıktan inşaaata, turizmden konaklamaya kadar birçok alanda faaliyet göstermektedir.
- Türkiye’de istihdam açısından en az çalışanın yer aldığı sektör, hizmet sektörüdür.
- Türkiye’de hizmet sektörü, GSYH’deki artan payının yanı sıra istihdam olanakları açısından da ekonomik kalkınmaya destek olmaktadır.
- Gelişmiş ülkelerde hizmet sektörünün gayrisafi millî hasıla içindeki payı tarım ve sanayi sektörlerine göre daha fazladır.

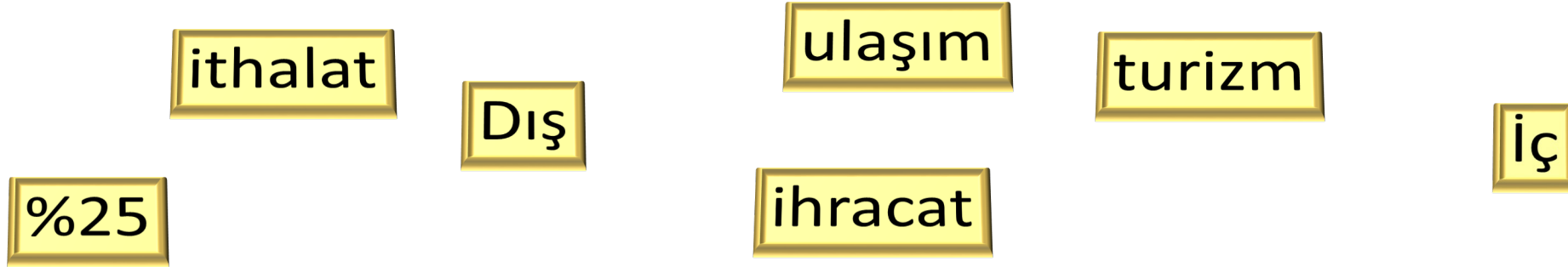

Soru 3

Türkiye'nin millî gelirinde %8 civarında paya sahip olan ulaştırma sektörünün, ekonomi üzerindeki önemini açıklayınız.

Soru 4

Verilen kelimeleri aşağıdaki ifadelerde boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

Ticaret sektörü, iç ticaret ve dış ticaret olmak üzere iki kısımda ele alınır. ticaret; kâr amacıyla yapılan, sadece ham maddelerin ve mamul maddelerin yurt içinde satımıyla ilgili faaliyetleri kapsar.

..... ticaret ise malların ve sermayenin ülke dışına aktarımı ile ilgilidir. Dış ticaret, dış alım (.....) ve dış satım (.....) olmak üzere iki şekilde gerçekleşir. Türkiye’de gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) hesaplamalarında ticaret, ve gibi hizmet sektörleri yaklaşık’lik oranlarıyla önemli paya sahiptir.

Soru 5

Türkiye’de iç ticaretin hareketli bir yapıya sahip olmasının nedenlerini yazınız.

Soru 6

Türkiye’de turizm sektörünün önemini açıklayınız.

Soru 7

Ulaşım ile ilgili verilen ifadelerin, ulaşımın gelişmesinde etkili olan faktörlerden hangisi ile daha ilişkili olduğunu yazınız.

Önemli ticaret yolları üzerinde bulunan, iklim ve yer şekilleri koşulları uygun ve denizlere kıyısı olan ülkelerde ulaşımın gelişimi olumlu yönde etkilenir.

Yaşanan şiddetli kar yağışları, buzlanma, çığ düşmeleri ve sisler; tüm ulaşım sistemlerinin aksamasına neden olurken böyle yerlerde ulaşım sistemlerinin gelişmesi zordur.

Sanayi, ticaret, madencilik ve turizmin geliştiği bölgelerde ham maddelerin fabrikalara, üretilen mamullerin pazarlara, çalışan personelin işletmelere ve turistlerin konaklama tesisleri ile gezi alanları arasında sürekli taşınması ulaşımı önemli kılmaktadır.

Nüfus yoğunluğunun fazla olduğu yerlerde ve çevresinde ulaşım sistemleri gelişmekte, çeşitlenmekte ve trafik yoğunlaşmaktadır.

Dağlık ve engebeli alanlar yolların dönemeçli ve uzun olmasına neden olur. Bu durum yol yapımını zorlaştırır ve yol yapım maliyeti çok artırır.

Günümüzde gelişen teknik imkânlarla inşaat faaliyetlerini kolaylaştıran çeşitli iş makineleri doğa şartlarının elverişsiz olduğu yerlerde tünel, köprü, viyadük ve dalgakıran gibi ulaşım yolları unsurlarının yapımını kolaylaştırmıştır.

Soru 8

Ulaşım - ekonomi ilişkisini örneklerle açıklayınız.

Soru 9

Ulaşım - yerleşme ilişkisini açıklayınız.

Soru 10

Verilen kelimeleri aşağıdaki ifadelerde boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

Yeni Çağ

ulaşım

Amerika

tekerlek

İlk Çağ

demir yolu

Sanayi

uçak

patika

İnsanların, ürünlerin ve haberlerin bir yerden başka bir yere taşınmasına denir. Eski dönemlerde ulaşımda at ve deve gibi hayvanlardan yararlanılıyordu. Hayvan sürülerinin oluşturduğu keçi yolu veya adı verilen doğal yollar kullanılıyordu. İlerleyen zamanda icat edilen ile atlı arabalar ve kağnılar kullanılmaya başlandı. Bu arabaların ilerleyebilmesi için 'da ilk kara yolları yapıldı. 'da kıtalarının keşfi ile uzun süren okyanus yolculuklarına dayanabilecek büyüklükte yelkenli gemiler yapıldı. Devrimi sonrası gelişen sanayi ve madencilik faaliyetleriyle ulaşım sistemi gelişti. 20. yüzyılın başında ilk motorlu icat edildi, böylece ulaşımı çok hızlandıran hava yolu ulaşım sistemi ortaya çıktı.

Soru 11

Türkiye’de kara yolunun tarihsel gelişimini açıklayınız.

Soru 12

Türkiye’de kara yollarının dağılışını açıklayınız.

Türkiye Ana Kara Yolları Haritası

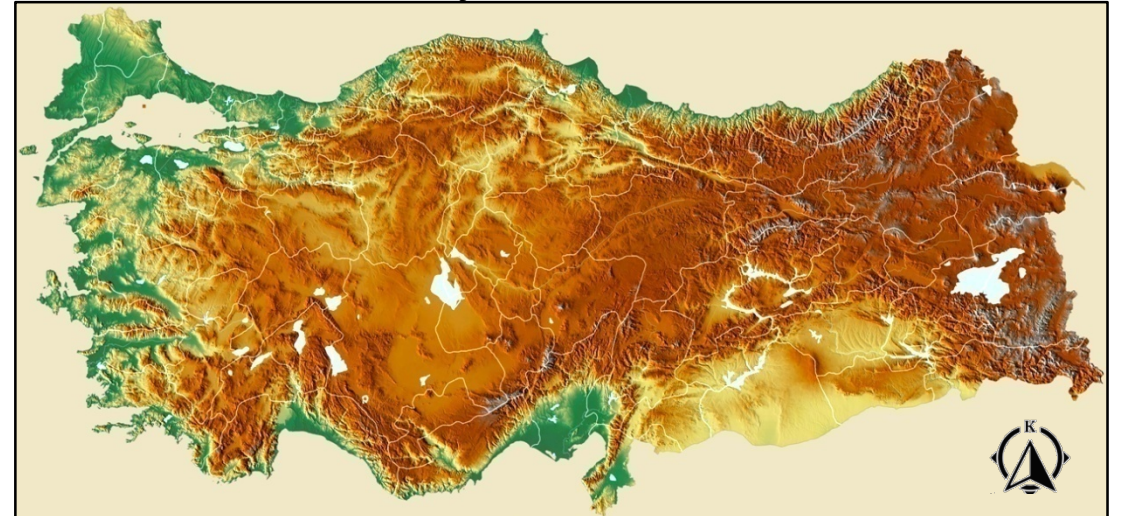
Soru 13

Türkiye’de demir yollarının dağılışı ile Türkiye’nin jeomorfolojisinin ilişkisini açıklayınız.

Türkiye Demir Yolları Haritası

Türkiye Fiziki Haritası

Soru 14

Hinterlant nedir? Türkiye'deki limanları hinterlantları açısından açıklayınız.

Soru 15

Türkiye'nin konumunu, enerji koridoru olması ve boru hatları açısından açıklayınız.

Soru 16

Verilen kelimeleri aşağıdaki ifadelerde boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

uluslararası ticaret

ihracat

ticaret merkezi

dış ticaret hacmi

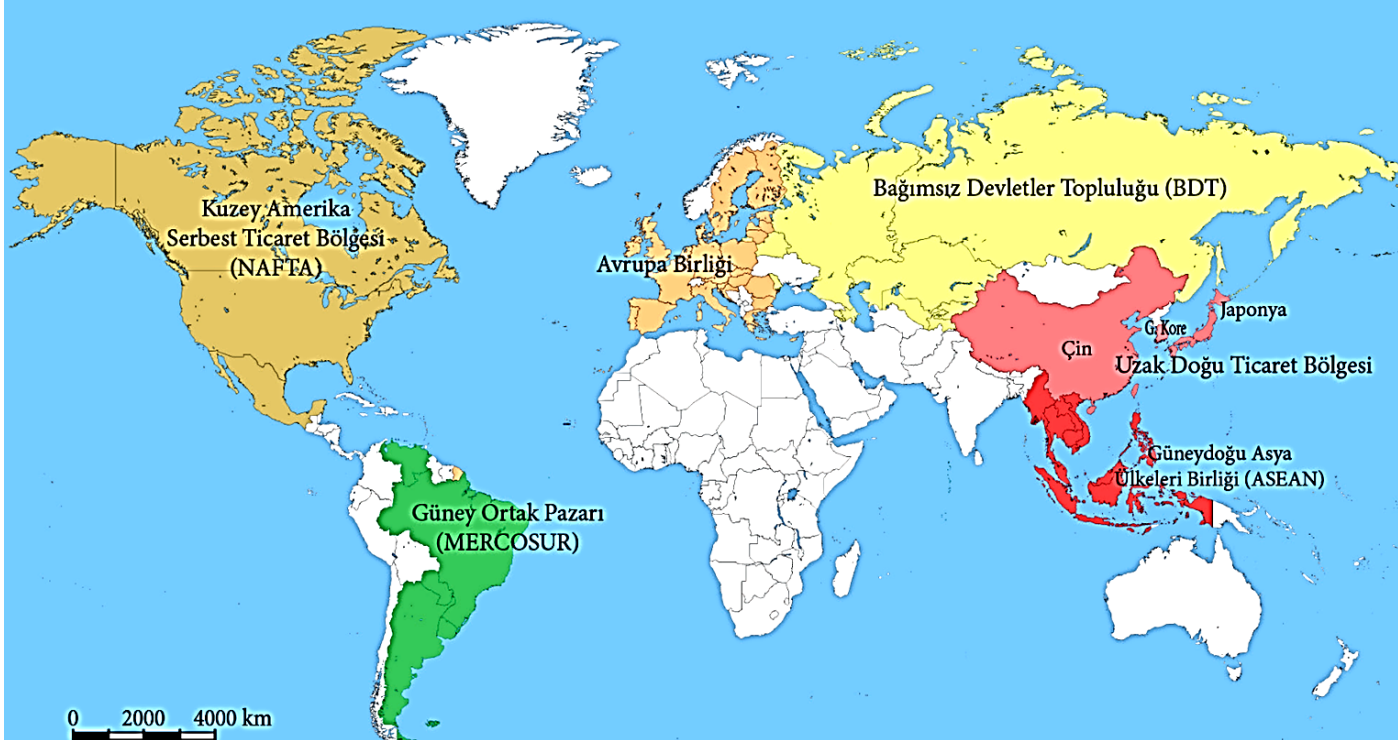
ticaret

ithalat

Kazanç sağlamak amacıyla ekonomik değeri olan mal ve hizmetlerin alınıp satılması faaliyetine denir. Ülkeler arasında yapılan ticari faaliyete adı verilir. Bir ülkede üretilen mal ve hizmetlerin başka bir ülkeye satılmasına bir ülkenin başka bir ülkeden mal ve hizmet satın almasına ise denir. Ülkelerin belli bir dönem içinde gerçekleştirdiği toplam dış satım ve dış alım değerine denir. Dünyada ticaret hacminin yüksek olduğu yerlere de adı verilir.

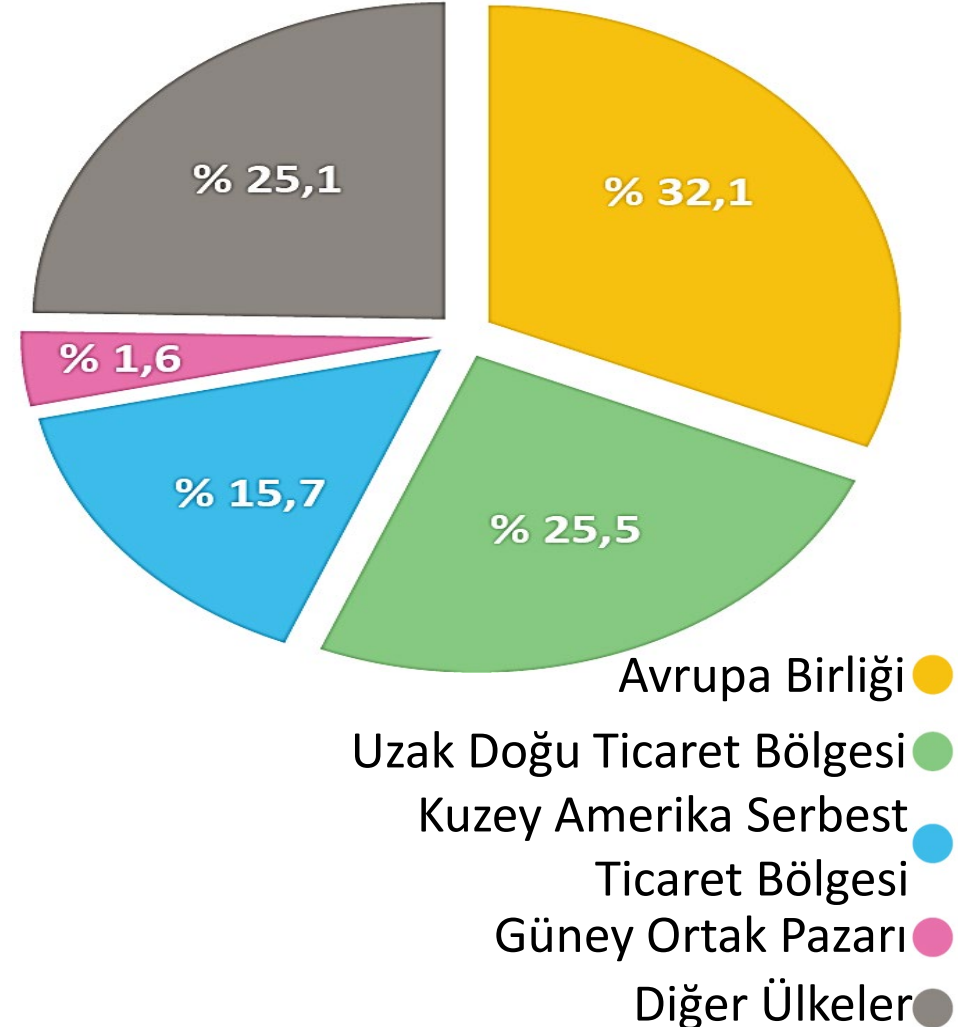
Soru 17

Verilen grafik ve haritayı açıklayınız.

Başlıca bölgesel ticari iş birliği örgütleri ve ticaret bölgeleri

Bölgelerin Dünya Ticaretindeki Payları

Soru 18

Verilen ticaret merkezleri ve özelliklerini, ticaret merkezleri ile eşleştiriniz.

Ticaret Merkezleri ve Özellikleri

Kolombiya, Şili ve Bolivya gibi Güney Amerika ülkelerince ticaret ve gümrük birliği sağlamak amacıyla kurulmuştur.
Maastricht Antlaşması'yla tek para ve bayrak kullanımı, sınırların kaldırılması ve askerî güçte birlik için kurulmuştur.
Vergilerin sıfırlanması ve gümrük birliği sağlanması amacıyla ABD, Kanada ve Meksika tarafından kurulmuştur.
Tayvan, Singapur, Japonya gibi ülkelerin bulunduğu, ekonomik büyümenin çok hızlı olduğu ticaret bölgesidir.

Avrupa Birliği (AB)

Güney Ortak Pazarı
(MERCOSUR)

Uzak Doğu
Ticaret Bölgesi

Kuzey Amerika Serbest
Ticaret Bölgesi (NAFTA)

Soru 19

Elektronik ticaret - siber suç kavramlarını açıklayınız.

Soru 20

Verilen kelimeleri aşağıdaki ifadelerde boş bırakılan yerlere doğru olarak yazınız.

İlk Çağ'da Anadolu dünyanın önemli ticaret merkezlerinden biridir. Bu nedenle İlk Çağ'da Anadolu'da kurulmuş bütün devletler ticareti geliştirmek için hâkim oldukları bölgelerde kara yolları ve limanlar yapmıştır. Anadolu'yu baştan başa geçen ve İran'a kadar uzanan İlk Çağ'ın en önemli ticaret yollarının başında gelmektedir.

Orta Çağ'da Çin'den Avrupa'ya uzanan ve Hindistan'dan Avrupa'ya uzanan dönemin en önemli ticaret yollarıydı. ile daha çok Çin'de üretilen ipekli dokuma kumaşlar ile Türkistan'da üretilen halı ve kilim gibi ürünler Orta Doğu ve Avrupa pazarlarına ulaştırılıyordu. ile Hindistan'da üretilen çeşitli baharatlar Avrupa pazarlarına ulaştırılıyordu.

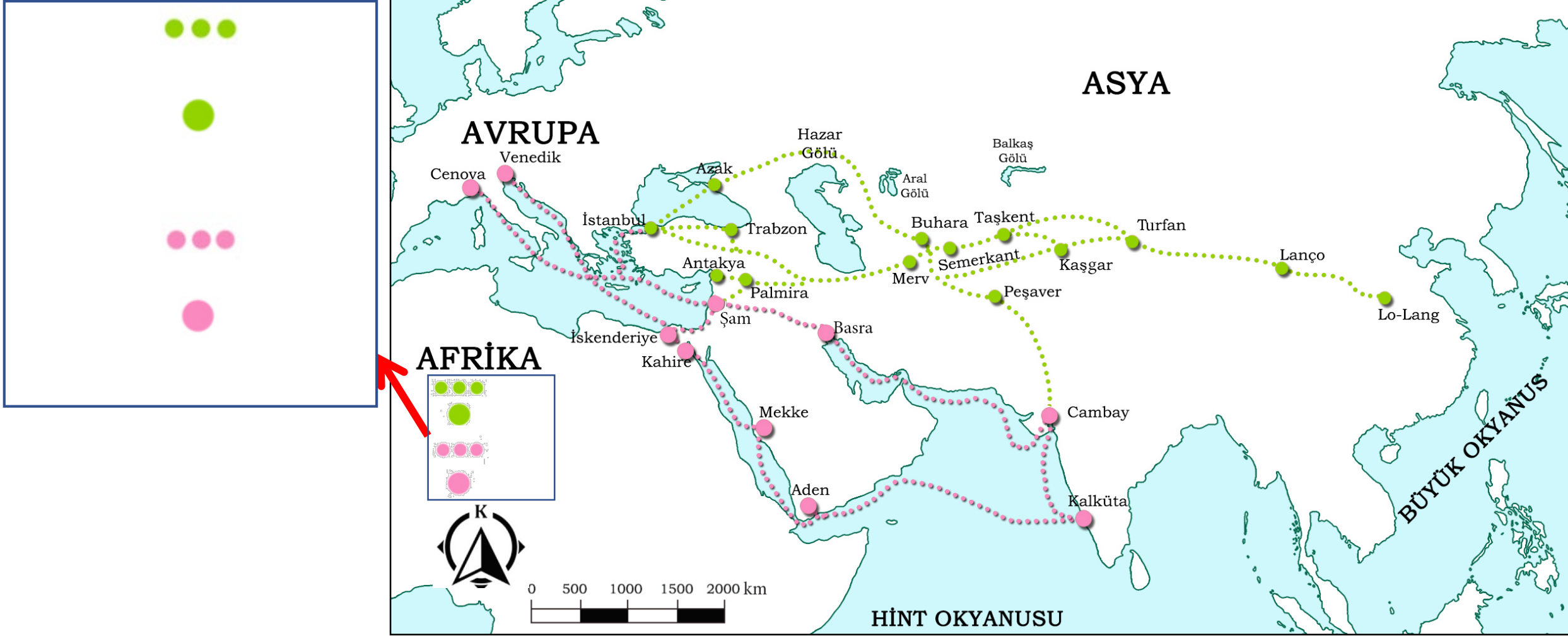
..... keşiflerle Burnu'nun keşfedilmesiyle Deniz Yolu Avrupalılar için yeni ticaret güzergahı oldu. Bulunan yeni deniz yollarının kullanılmaya başlanmasıyla İpek Yolu ve Baharat Yolu yavaş yavaş önemini kaybetmiştir. Bu da yolların güzergâhındaki şehirlerin ve ülkelerin ticari önemlerinin azalmasına neden olmuştur.

Hint**Ümit****Coğrafi****Kral Yolu****İpek Yolu****Baharat Yolu**

Soru 21

Haritayı inceleyerek, lejant bölümündeki simge ve renklerin açıklamasını doğru olarak yazınız.

Tarihî Ticaret Yolları

Soru 22

2021-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

Ilıman iklim koşulları, toprak yapısının elverişli olması ve su kaynaklarının bolluğu gibi faktörlerin etkisiyle Mezopotamya, Mısır, Hindistan, Çin ve Orta Amerika'da tarımsal faaliyetlere bağlı olarak şehirlerin temelleri oluşmaya başlamıştır. İlk kurulan bu şehirlerde zamanla üretimin artması sonucu ortaya çıkan üretim fazlası ürünler, insanlar arasında değiş tokuş yöntemiyle el değiştirmeye başlamış ve başka alanlardan insanların da buralara gelmesiyle şehirlerin nüfusu giderek artmıştır.

Bu durum ilk kurulan şehirlerde tarımdan sonra aşağıdaki hangi ekonomik faaliyetin gelişmesine daha fazla katkı sağlamıştır?

- A) Sanayi
- B) Ticaret
- C) Ulaşım
- D) Turizm
- E) Madencilik

Soru 23

2021-AYT/Sosyal Bilimler-2

Gelişmekte olan bir ülkede, sektörlerin ekonomiye olan katkılarının son on yıla ait dağılımını gösteren bir tablo incelendiğinde tarım sektörünün ekonomideki payının azaldığı, sanayi ve özellikle de hizmet sektörlerinin paylarının arttığı görülmüştür.

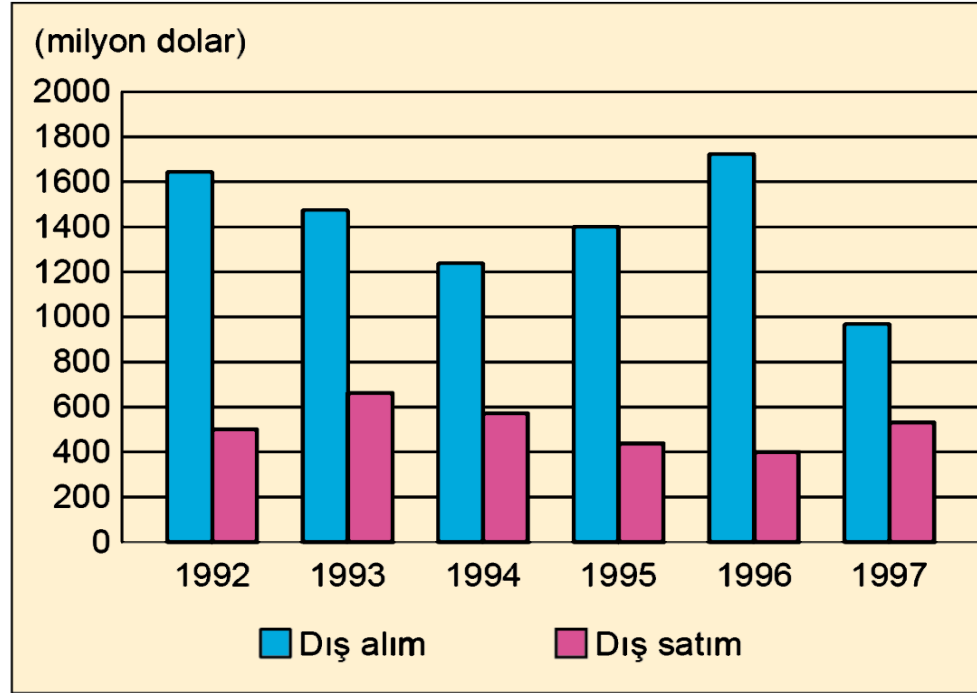
Bu ülkenin sosyal ve ekonomik yapısıyla ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Enerji tüketimi artmaktadır.
- B) Kentleşme oranı artmaktadır.
- C) Ekonomik bakımdan gelişmektedir.
- D) Tarımsal üretim miktarı azalmaktadır.
- E) Eğitimli nüfus oranı yükselmektedir.

Soru 24

2018-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

Aşağıdaki grafikte 1992-1997 yılları arasında bir K ülkesinin L ülkesiyle olan dış ticaretine ait değerler gösterilmiştir.

Grafikteki bilgiler dikkate alındığında aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşamaz?

- A) Dış satımın en fazla olduğu yıl 1993'tür.
- B) Dış alım her dönemde dış satımdan daha fazladır.
- C) Dış alımın en düşük olduğu yıl 1997'dir.
- D) Dış satım 1993-1996 yılları arasında sürekli artmıştır.
- E) Dış ticaret açığının en fazla olduğu yıl 1996'dır

Soru 25

2019-AYT/Sosyal Bilimler-2

Türkiye’de bölgesel gelişmişlik bakımından bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu gelişmişlik farklılıklarını azaltmak ve kaynakları daha etkin kullanmak için bazı bölgesel kalkınma projeleri geliştirilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi bu projelerden biri değildir?

- A) Doğu Karadeniz Projesi
- B) Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi
- C) Konya Ovası Projesi
- D) Doğu Anadolu Projesi
- E) Kalkınmada Öncelikli İller Projesi

Soru 26

2020-AYT/Türk Dili ve Edebiyatı-Sosyal Bilimler-1

Türkiye'nin önemli kalkınma projelerinden biri de Doğu Karadeniz Projesi'dir. Bu projenin hayata geçmesiyle bölgede birçok değişimin olması beklenmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu projeye bağlı olarak beklenen değişimlerden biri değildir?

- A) Başta yayla alanlarında olmak üzere turizm faaliyetlerinin gelişmesi
- B) Ulaşım hizmetlerinde daha az sorunun yaşanması
- C) Yer altı zenginliği rezervlerinin korunması
- D) Balıkçılık faaliyetlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması
- E) Orman varlığının daha etkili ve verimli kullanımının sağlanması

Soru 27

2020-AYT/Sosyal Bilimler-2

Herhangi bir yerde mevsim normallerinin üzerindeki yüksek sıcaklıkların belirli bir süre yaşanması, başta insanlar olmak üzere tüm canlıları etkilemektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun ortaya çıkardığı bir olumsuzluk değildir?

- A) Tarımda verimliliğin azalması
- B) Orman yangınlarının artması
- C) Evsel enerji tüketiminin artması
- D) Barajlardaki su seviyesinin düşmesi
- E) Nöbetleşe ekim alanlarının azalması

Soru 28

2020-AYT/Sosyal Bilimler-2

- I. Ulaşım sistemleri
- II. Temiz su kaynakları
- III. Sanayi kuruluşları
- IV. Tarım toprakları

Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkileri yukarıdakilerden hangileri üzerinde daha fazla görülmektedir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

Soru 29

Yukarıda verilen Doğu Karadeniz Projesi'nin (DOKAP) illerini gösteren haritada, 2020 yılındaki güncelleme göz önüne alınmadığı için yanlışlık yapılmıştır.

Haritadaki yanlışlık aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) Samsun ve Ordu illerinin yeri değiştirilerek
- B) Gümüşhane ve Bayburt illeri çıkarılarak
- C) Amasya ve Çorum illeri de eklenerek
- D) Zonguldak, Bartın ve Karabük illeri de eklenerek
- E) Artvin ili çıkarılarak, Sinop ili eklenerek

Soru 30

Ülkelerin gelişmesinde önemli bir görev üstlenen bu sektör, kendi içinde çeşitli iş kollarına ayrılır. Bu iş kollarından bazıları; ticaret, ulaştırma, finans, sigortacılık, turizm, bilgi iletişim, eğitim, sağlık, güvenlik, sosyal hizmetler, kültürel ve sanatsal etkinlikler ile spor etkinlikleridir. Bu sektörün gerek toplam istihdam içindeki payı gerekse millî gelir içindeki payı, ülkelerin gelişmişlik seviyesine göre farklılık gösterir.

Bilgide aşağıdakilerden hangisinden daha fazla bahsedilmektedir?

- A) Teknoloji gelişimi
- B) Hizmet sektörü
- C) Sanayi sektörü
- D) İstihdamın önemi
- E) İhracatın önemi

Soru 31

Türkiye'de havalimanlarının sayısının artırılması; kara yollarının viyadük, tünel ve köprülerle gerek genişletilmesi gerekse yol kalitesinin artırılması; yüksek hızlı trenler ile Ankara, Eskişehir, İstanbul, Konya gibi şehirler arasında ulaşımın yapılabilmesi; limanların iyileştirilmesi ile deniz yollarının daha etkin kullanılabilmesi hizmet sektörlerini olumlu etkilemiştir.

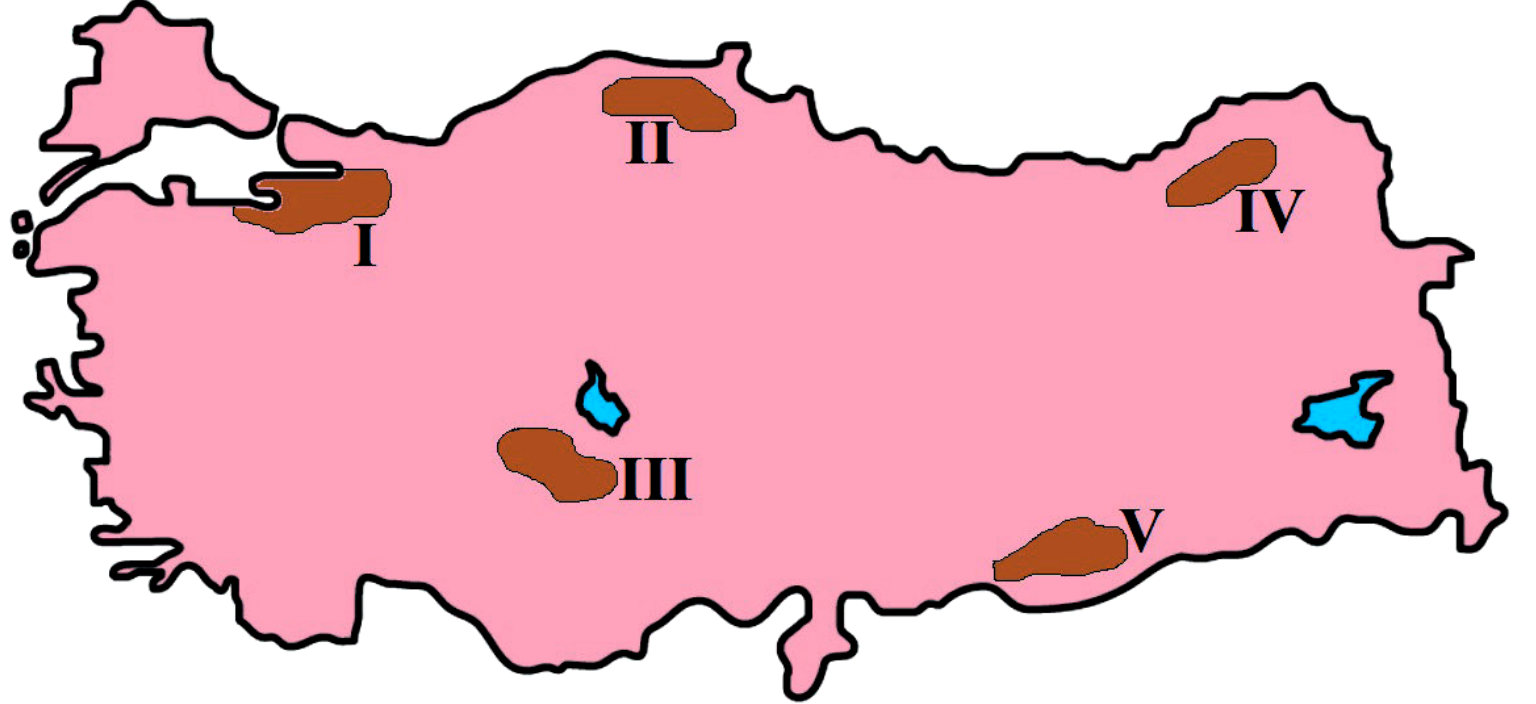
Yukarıda ifade edilen gelişmeler aşağıdakilerden hangisinin gelişimini daha az etkilemiştir?

- A) Tarım ürünü çeşitliliği
- B) Ulaşım güvenliği
- C) Dış ticaret hacmi
- D) Turizm gelirleri
- E) Sanayi ürünleri üretimi

Soru 32

Aşağıdaki Türkiye haritasında beş farklı alan taranarak numaralandırılmıştır.

Yer şekilleri yolların güzergâhını, yapımını, maliyetini; ulaşımın hızını ve kalitesini doğrudan etkiler. Dağlık ve engebeli alanlar yolların daha dönemeçli ve uzun olmasına neden olur. Yol yapımını zorlaştırır ve maliyeti artırır. Böyle araziler kara ve demir yolu ulaşım sistemlerinin gelişimini zorlaştırır.

Haritada taranan alanlardan hangileri yukarıdaki açıklamaya daha fazla örnek oluşturur?

A) I ve II

B) I ve III

C) II ve IV

D) III ve IV

E) IV ve V

Soru 33

Bölgenin sahip olduğu coğrafi potansiyellerin değerlendirilmesini amaçlayan Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı kalkınma projesidir. Proje Fırat ve Dicle nehirlerinden sulama ve enerji üretiminde yararlanarak bölgenin gelişmesini hedefler. Proje bölge halkının ekonomik ve sosyal açıdan gelişimini sağlarken ülkemiz ve bölgedeki komşu ülkeler üzerinde de önemli etkileri vardır.

Yukarıda bahsedilen bölgesel kalkınma projesi hangisidir?

- A) Yeşilırmak Havzası Gelişim Projesi
- B) Zonguldak Bartın Karabük Projesi
- C) Konya Ovası Projesi
- D) Güneydoğu Anadolu Projesi
- E) Doğu Anadolu Projesi

Soru 34

Sektör, iki kısımda ele alınır. Bunlardan biri kâr amacıyla yapılan, sadece ham maddelerin ve mamul maddelerin satımıyla ilgili faaliyetleri kapsar. Diğer ise malların ve sermayenin ülke dışına aktarımı ile ilgilidir. Türkiye’de, bu sektör ile birlikte hizmet sektörlerinin gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) hesaplamalarındaki oranı yaklaşık %25’tir.

Yukarıdaki ifadede hangi sektör vurgulanmaktadır?

- A) Ticaret
- B) Tarım
- C) Sanayi
- D) Ulaşım
- E) Turizm

Soru 35

Güneydoğu Anadolu Projesi ile Fırat ve Dicle nehirleri üzerinde kurulacak barajlarla tarım alanlarının sulanması ve hidroelektrik üretimi hedeflenmiştir. Günümüzde projenin büyük bir bölümü tamamlanmış ve bölge ekonomisindeki etkileri görülmeye başlanmıştır.

Buna göre, proje ile birlikte bölgedeki;

- Bölgenin tarihî ve kültürel zenginliğine yönelik yatırımlar arttı.
- Parçalı tarım arazilerinin bir kısmında arazi toplulaştırması yapıldı.
- Hidroelektrik santralleri kuruldu.
- Tarıma dayalı endüstri gelişti.

gibi gelişmeler aşağıdaki hangi sektörle daha az ilişkilendirilebilir?

- A) Sanayi B) Ulaşım C) Enerji D) Tarım E) Turizm

Cevapları Ortaöğretim Genel Müdürlüğü resmi Youtube kanalında bulunan "Yazılıya Hazırlanıyorum" videolarından izleyebilirsiniz.